

Formandens tale ved det 45. årsmøde for Dansk Selskab for Statskundskab

Kasper Møller Hansen

Professor, Ph.D., Formand for Dansk Selskab for Statskundskab

I forbindelse med Dansk Selskab for Statskundskabs årsmøde den 24. og 25. oktober 2013 holdte formanden tale under middagen. I år var fokus på de mange nye uddannelser, som skyder op i dansk statskundskab. Der var 136 deltagere til årsmødet. Deltagerne var bredt forankret i de fem statskundskabsinstitutioner og andre politologiske forskningsmiljøer (fx DIIS, KORA, mv.). De talte ord afveg enkelte steder fra de skrevne.

Ligesom vores forenings amerikanske pendant – APSA – er der tradition for, at formanden for selskabet holder en tale i forbindelse med årsmødet. Så det vil jeg så gøre. 'Over there' hvor alting – i hvert fald engang – var større, bliver talen ofte brugt til at sige noget substantielt om vores fag, formanden kommer med en løftet pegefingertil statskundskabsfællesskabet og måske et råd eller to, nu da han har den fulde opmærksomhed.

Det er jo en chance, jeg ikke kan lade glide af hænde. Så over de næste 1-2 timer vil jeg forsøge netop det. Men da jeg jo allerede fik kommenteret på den positive udvikling, statskundskabsforskningen har været igennem i min tale sidste år, vil jeg nu tale om det allervigtigste – vores studerende og vores uddannelser, som betaler gildet.

Jeg har fået hjælp af institut- og studielederne til en hurtig opdatering på situationen, og jeg må sige, at mine bekymringer blev bekræftet. Alle institutioner har kæmpet sig til øget optag, flere studerende og nye uddannelser de seneste år. Implementeringen af de nye uddannelser er endnu ikke slået igennem, men billedet er klart – vi vil komme til at uddanne langt flere de kommende år. Spørgsmålet er, hvis hale vi spiser med det øgede optag og kan det undgås? Samtidig med at indtægterne fra uddannelserne stiger og en større andel af institutternes budget dækkes af disse indtægter. I 2013 er andelen af indtægter, som dækkes direkte fra de studerende i Aarhus ca. 50 %, mens den i København og Odense ligger på ca. 60 % og på RUC på op imod ca. 70 %. De direkte indtægter fra de studerende i Aalborg udgør ca. 1/3, delvis grundet i en anden omfordelingsmekanisme internt i Aalborg. Det betyder jo også, at institutterne er enormt sårbare overfor ændringer i både optag og STÅ-takster.¹

Statskundskab-København øgede deres optag med 45 studerende årligt i 2012 på BA scient.pol. til i alt 240 årligt. Derudover har IFS-KU ca. 45 studerende med sidefag i samfundsfag, fra 2014 yderligere 45 studerende på en 2-fags bacheloruddannelse i samfundsfag, samt ca. 40 studerende optaget på en ny engelsksproget masteruddannelse i Security and Risk Management. Desuden er der stadig andre masteruddannelser undervejs, og der

er iværksat specialiseringslinjer på scient.pol. i politisk teori og ledelse og offentlig forvaltning. Samlet vil det sige, at IFS-KU vil kunne forvente at sende ca. 130 flere politologer eller samfundsfagsuddannede ud på arbejdsmarkedet hvert år, når blot de vedtagende tiltag er fuldt implementeret.

Statskundskab-Aarhus optog i 2012 265 studerende på BA scient.pol. og 30 studerende på BA i samfundsfag og ca. 60 studerende på sidefag. På BA scient.pol. er det også en stigning ift. de 240 studerende man optog tidligere. To masteruddannelser er på vej: Public Policy med et optag på 50 og en engelsksproget „Master in Social Science in Political Science Research“ med optag på 30 studerende. Alt i alt vil Århus også sende op til 130 flere studerende på arbejdsmarkedet end de gjorde for få år siden.

Så er vi oppe på 260 flere studerende, som skal kæmpe om arbejdet.

Statskundskab-Odense optog i 2013 84 BA scient.pol. og 22 på BA i samfundsfag. Det har generelt være stabilt over de senest år med en lille stigning på samfundsfag. Odense har inden for de sidste år startet to nye masteruddannelser – de engelsksprogede: Master in International Security and Law med optag på ca. 80 studerende og Master in Comparative Public Policy and Welfare Systems med optag på 23 i år. Hvis vi ser bort fra, at det er givet, at nogle studerende ville have taget den kendte cand.scient.pol. uddannelse uden de nye masteruddannelser, udklækkes ca. 100 flere studerende til arbejdsmarkedet hvert år.

Så er vi oppe på 360 flere kandidater og bachelorer – årligt.

Statskundskab-Aalborg optog 126 studerende på Politik, administration og samfundsfag i 2013 året før var tallet 159 og i 2011 120. Over de sidste par år har tendensen være stigende. Institut for Statskundskab, Aalborg Universitet har taget initiativ til to nye uddannelser, en BA i offentlig innovation og digitalisering (ca. 15 studerende) og en master i politikvirksomhed (optag 22 studerende), der er placeret i København. Med de nye uddannelser vil instituttet fremover komme op på ca. 37 flere studerende årligt.

Nu nærmer vi os 400 flere nyuddannede.

Institut for Samfund og Globalisering på Roskilde Universitet optager hver år ca. 550 studerende og ca. halvdelen fortsætter på instituttets forskellige kandidatuddannelser. Over de sidste fem år har stigningen været ca. 10 %-point. Fra efteråret 2014 starter der en ny masteruddannelse International Public Administration and Politics med et optag på helt op til 200 studerende, men dog startende med et enkelt hold af ca. 30. Dvs. at når tiltagene er fuldt implementeret, vil der være ca. 230 flere færdiguddannede studerende fra instituttet årligt.

Det giver i alt 630 FLERE dimittender årligt. Det er en stigning på 30-40% årligt i forhold til blot et par år tidligere.

Alle vores uddannelser har altså øget deres optag og vil fortsat gøre det de kommende år. Hvis vi ikke tager højde for, at der også bliver flyttet studerende rundt mellem vores egne nuværende uddannelser til egne nye uddannelser og et naturligt frafald, vil vi altså have årligt op imod 630 flere studerende, end vi har i dag. Det er jo ikke tænkt, at de alle skal have et job i Danmark og ikke kun i en offentlig sektor, som er på skrump. Men der synes også at være et behov for at tænke relationen til arbejdsmarkedet ind både offentlig og privat.

For samfundets skyld (og vores dimittenders arbejdsløshed) flytter vi forhåbentligt rundt på en andel af de 630 studerende mellem vores eksisterende uddannelser, så vi ikke uddanner helt så mange. DJØF har opgjort arbejdsløsheden for forskellige uddannelsesgrupper. I september 2013: scient.soc. 9,9 % (svarende til 340 arbejdsløse heraf ca. 170 dimittender), scient.adm. 6,1 % (svarende til 142 arbejdsløse heraf ca. 74 dimittender) mens de var lidt lavere for scient.pol. 4,0 % (svarende til 222 arbejdsløse heraf ca. 103 dimittender). Men ca. halvdelen af alle de ledige er dimittender (dvs. blev færdiguddannet inden for det seneste år). DJØF opgør også selv, at i august 2013 var den samlede dimittendledighed på 47,8 procent.² Selvom vores kandidater i stigende grad får job i den private sektor og ikke mindst i kommuner og regioner efter kommunalreformen. Synes det at være en umulighed, at der med det nuværende arbejdsmarked vil være plads til så mange nye dimittender, og jeg har end ikke set på de udvidelser, som sker på andre uddannelser fx økonomi og CBS.

Vores statskundskabsverden synes at være præget af en høj grad af stærkt begrænset, individuel, institutrationalitet, hvor alle institutterne opretter engelsksprogede masters nu og øger optaget. Vi kan selvfølgelig bare krydse fingrene for, at det nok skal gå – og vi ikke blot ender med at skabe åbne studiepladser, ikke eksisterende adgangskrav til uddannelserne og masse arbejdsløshed blandt vores dimittender i en proces hvor vi kannibalisere hinandens uddannelser også i lyset af, at vi kan forvente et fald på op til 5.000 i kommende relevante ungdomsårgange.³

Det synes åbenlyst, at institutlederne bør sætte sig sammen og tale lidt om situationen. Vi (de fem statskundskabsinstitutter) har en stor grad af monopol på de bedste uddannelser til administrative stillinger i Danmark – men denne monopolstilling kan altså kun udnyttes, hvis man forsøger som minimum at mødes jævnligt. Så vidt jeg ved, er det ikke blevet til mere end et enkelt institutledermøde de seneste fem år.

Min tid er vist opbrugt. Jeg har forsøgt at sige noget substantielt, kommet med en løftet pegefinger og giver et gratis og måske naivt råd – tal sammen! Men det er sagt med de bedste intentioner og troen på, at vi også i fremtiden kan uddanne kandidater til at varetage magten i Danmark.

Noter

1. Taksameter indtægterne fra studerende (STÅ-indtægter) fordeles ikke på samme måde internt på universiteterne. Det samme gælder indtægterne fra eksterne forskningsprojekter og publikationer. Derfor er sammenligningen på tværs ikke direkte mulig, men udviklingen inden for det enkelte universitet er mulig.
2. Opgørelsen findes på DJØFshjemmeside – under Ledighedsstatistik. www.djoef.dk/presse-og-politik/forside/politik-og-m-ae-rikesager/undersogelser/ledighed.aspx. Tallene er fra august 2013. Sidst besøgt 23 oktober 2013.
3. 1/1 2013 er der 73.946 20-årige, 69.593 15-årige og 65.167 10-årige i Danmark. Folketal, Danmarks Statistik. Jf. <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1680>.